

21. april 09

Høringsnotat

Utkast til revidert

Forskrift om konsekvensutredninger (KU-forskriften)

Etter plan- og bygningsloven av 27. juni
2008

1. BAKGRUNN OG OPPSUMMERING AV HOVEDPUNKTENE I ENDRINGSFORSLAGET

1.1 Kort historikk

Bestemmelser om konsekvensutredninger ble innført i Norge gjennom behandlingen av Ot. prp. nr 75 (1988-89). I proposisjonen understrekes det at KU-bestemmelsene i plan- og bygningsloven er rammebestemmelser som gjelder for alle tiltak som kan få vesentlige virkninger uavhengig av om disse tiltakene reguleres også etter annet lovverk enn plan- og bygningsloven. Det ble gjennom en tilleggsproposisjon (Ot. prp. nr 69 (1988-89)) gjort tydelig at KU er å anse som utvidede krav til saksbehandling knyttet til tillatelse for gjennomføring av tiltak og at beslutninger underveis i KU-prosessen ikke er å anse som enkeltvedtak. Loven med tilhørende forskrift av 27. juli 1990 ble satt i kraft fra 1.08.90.

Gjennom Ot. prp. nr 24 (1994-1995) ble vårt regelverk om konsekvensutredninger tilpasset EU direktiv 337/85 om vurdering av visse private og offentlige prosjekters virkninger på miljø. I denne proposisjonen gis det en redegjørelse for forståelsen av EU-direktivet sett i forhold til norsk rett. Lov med tilhørende forskrift av 13. desember 1996 ble satt i kraft fra henholdsvis 1.01.07 og 1.07.07 (vedlegg II-listen).

I 1997 ble direktiv 337/85/EØF endret gjennom direktiv 97/11/EF. Endringen ble implementert gjennom forskrift av 21. mai 1999. Disse direktivene omtales i det videre som EUs prosjektdirektiv.

I 2002 vedtok EU rådsdirektiv 2001/42/EØF om vurdering av visse planer og programmers innvirkning på miljøet. Dette direktivet omtales i det videre som EUs plandirektiv. Arbeidet i EU med dette direktivet sammenfalt med planlovutvalgets arbeid med ny planlov og ble tatt hensyn til i planlovutvalgets arbeid. Av hensyn til implementeringsfristen for EUs plandirektiv fulgt opp gjennom et eget lovforslag, jfr. Ot. prp. nr. 47 (2003-2004). De nye lovbestemmelsene med tilhørende forskrift ble satt i kraft fra 1. april 2005.

Regelverket om konsekvensutredninger ble gjennom disse endringene utvidet til også å gjelde visse planer etter plan- og bygningsloven og ikke bare planer for tiltak og tiltak etter sektorlover. Videre ble "KU-behandlingen" av planer og planer for tiltak integrert i planleggingen etter plan- og bygningsloven.

1.2 Bakgrunn for pågående revisjon av forskriften

Stortinget vedtok 5.06.08 ny lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) (plandelen), jfr. Ot. prp. nr. 32 (2007-2008). Lov 2008-06-27 nr 71. I ny plan- og bygningslov av 27. juni 2008 (heretter kalt pbl) er integreringen av KU i planbestemmelsene tatt ett skritt videre samtidig som det saklige virkeområdet for hvilke planer som skal behandles i samsvar med KU-bestemmelsene er utvidet.

Det er gitt egne bestemmelser om planprogram (§ 4-1) og konsekvensutredning (§ 4-2) og det er innarbeidet bestemmelser i de relevante plankapitlene i loven. Ny pbl er også mer detaljert i beskrivelsen av hvilke plantyper/situasjoner som utløser KU. En annen viktig lovteknisk endring er at mens dagens kapittel VII-a gir felles rammebestemmelser for både planer etter pbl og tiltak etter annet lovverk, omhandler kapittel 14 i ny lov kun tiltak og planer etter annet lovverk.

1.3 Hovedpunkt i endringsforslaget

Departementet har utarbeidet et utkast til revidert forskrift i tråd med ny lov. Det foreslås også enkelte andre endringer i lys av erfaringene med dagens forskrift om konsekvensutredninger. Det gis her en kortfattet oversikt over endringsforslagene. En nærmere omtale gis i kapittel 2.

1.3.1 Endringer som følge av ny plandel til plan- og bygningsloven

Loven innebærer at det saklige virkeområdet for bestemmelsene om konsekvensutredninger utvides:

- I henhold til pbl § 12-2 tredje ledd skal områdereguleringer som innebærer vesentlige endringer av vedtatt arealdel av kommuneplan konsekvensutredes. Bestemmelsen er presisert i § 2 d og § 3 c.
- I henhold til pbl § 12-3 tredje ledd skal detaljreguleringer som avviker vesentlig fra vedtatt arealdel av kommuneplan eller områderegulering konsekvensutredes. Bestemmelsen er presisert i § 3 d.
- Kapittel 14 i loven gjelder nå kun planer og tiltak etter annet lovverk

Det er også gitt enkelte andre føringer i lovbestemmelsene eller merknadene til disse:

- *Geografisk virkeområde*: I pbl § 1-2 tredje ledd sies det at det geografiske virkeområdet for bestemmelsene om konsekvensutredninger kan utvides for tiltak og planer som omfattes av kapittel 14 (tiltak og planer etter annet lovverk). Det er gitt en bestemmelse i samsvar med dette i § 1 femte ledd.

- *Særskilte regler om planprogram:* Det er med utgangspunkt i merknadene til pbl § 4-1 og § 3-7, gitt nye bestemmelser om særskilt bruk av planprogram.
- Begrepet miljø, naturressurser og samfunn er erstattet med begrepet ”miljø og samfunn”. Endringen omtales i merknad til lovens § 4-2 annet ledd. Endringen er innarbeidet i forskriften.

Uten at det har noen direkte betydning for forskriften om konsekvensutredninger er det grunn til å merke seg at det i loven er innført: Krav til planprogram for alle oversiktsplaner etter pbl (§ 4-1 første ledd), krav til planbeskrivelse for alle planer etter pbl (§ 4-2 første ledd) og egne bestemmelser om samfunnssikkerhet og risiko og sårbarhetsanalyser (§ 4-3).

Krav til planprogram for alle oversiktsplaner

Bruk av planprogram har vist seg å være et effektivt verktøy for tidlig avklaring av rammer for planoppgaven og nødvendige utredninger. Med endringen av plandelen av plan- og bygningsloven er det innført krav til planprogram for alle regionale planer og kommuneplaner og ikke bare de utbyggingsorienterte planene som faller inn under KU-forskriften.

Krav til planbeskrivelse

Gjennom ny planloven er det innført krav om at alle planer etter plan- og bygningsloven skal ha en planbeskrivelse. Som en generell regel gjelder det at alle planer etter loven skal beskrive planens formål, hovedinnhold og virkninger.

Bestemmelsen setter videre et særlig krav om at planbeskrivelsen må vise planens forhold til andre planer som gjelder for området.

Planbeskrivelsen skal inngå i planforslaget når dette sendes på høring. Den skal være så fylldig og presis at det er mulig å få et dekkende bilde av hensynene bak planen. Den må også vise hva planen vil medføre for berørte parter, interesser og hensyn. Det er dette som ligger i uttrykket «virkninger». Det er opp til planmyndighetene å vurdere om planbeskrivelsen er dekkende. Mangler ved planbeskrivelsen vil kunne være en saksbehandlingsfeil.

Forholdet mellom planbeskrivelse og planforslag med konsekvensutredning er omtalt i forbindelse med vedlegg III Rammer for krav til innhold i konsekvensutredningen.

1.3.2 Samfunnssikkerhet og risiko og sårbarhetsanalyser

Kravet til samfunnssikkerhet og risiko og sårbarhetsanalyser gjelder for alle planer etter pbl. I de tilfeller planoppgaven også kommer inn under forskriften om konsekvensutredninger (KU) skal risiko og sårbarhetsanalysen inngå i arbeidet med konsekvensutredningen og være en del av denne, jf. vedlegg III: Rammer for krav til innhold i konsekvensutredningen. Forslag til endringer i lys av erfaringer med dagens forskrift

Foreslåtte endringer:

- Vedlegg II foreslås gjeninnført som en liste over tiltak som skal vurderes nærmere og behandles etter forskriften dersom de har vesentlige virkninger.
- Det innføres en bestemmelse med formål å sikre transparens rundt planmyndighetens vurdering av § 3/vedlegg II tiltak i forhold til forskriften § 4. Se § 5 tredje ledd.
- Det er gitt en bestemmelse om at ansvarlig myndighet skal vurdere behovet for et offentlig møte i forbindelse med fastsetting av plan eller utredningsprogram og gjennomføre et slikt møte ved behov. Se § 7 tredje ledd.
- Det er gitt bestemmelser om håndtering av endringer i planarbeidet fra varsel av planoppstart til utleggelse av planforslag til offentlig ettersyn (§ 15).
- Det er foretatt visse endringer i bestemmelsen om plan- eller utredningsprogram (§ 6), innhold og utforming av planforslag eller søknad med konsekvensutredning (§9) og vedlegg III: Rammer for krav til innhold i konsekvensutredningen.
- Deponering av CO₂ foreslås tatt inn på vedlegg I listen og vindkraftanlegg med en installert effekt på mer enn 5 MW foreslås tatt inn på vedlegg II-listen.
- Det foreslås en endring i bestemmelsen om utvidelser eller endringer på vedlegg I (nåværende nr 35) slik at utvidelser eller endringer av bygg til industri, lager, kontor med mer (se nr 1) fanges opp dersom utvidelsen eller endringen innebærer en økning av bruksarealet på mer enn 15.000 m².
- Videre er noen tiltakstyper, som er inntolket som utredningspliktige etter dagens forskrift, eksplisitt angitt: gjelder f. eks omlasting av olje fra skip til skip og mobile og midlertidige gasskraftverk. Noen landbrukstiltak som er listet opp i EU-direktivets annex II liste og som lå inne i forrige forskrift foreslås tatt inn i vedlegg II.
- Avslutningsvis er det foretatt noen presiseringer og/eller endringer av definisjoner av enkelte tiltakstyper.

2. NÆRMERE OM FORESLÅTTE ENDRINGER I FORSKRIFTEN

Selv om det i ny lov er et eget kapittel (kapittel 14) som omhandler konsekvensutredninger for planer og tiltak etter annet lovverk har departementet funnet det mest hensiktsmessig å opprettholde en felles forskrift om konsekvensutredninger som omfatter både planer etter plan- og bygningsloven og planer og tiltak etter sektorlover. Som i dagens forskrift er også lovens bestemmelser om konsekvensutredninger inntatt i forskriften. Dette for at man skal slippe å måtte forholde seg både til forskrift og lov for å få oversikt over hvilke krav som gjelder for de sakene som omfattes av bestemmelsene.

Nedenfor kommenteres forslagene til endringer sett i forhold til dagens forskrift om konsekvensutredninger (forskriften av 1. mai 2005).

§ 1 Innhold og generelle bestemmelser

Det er i første ledd vist til at de relevante lovbestemmelsene er tatt inn i forskriften. Videre er det foreslått to endringer i bestemmelsen sett i forhold til nåværende forskrift.

I *fjerde ledd* sies det at forskriften følger plan- og bygningslovens geografiske virkeområde. Denne er i henhold til pbl § 1-2 en nautisk mil utenfor grunnlinjene. *Av femte ledd* framgår det at for tiltak og planer etter annet lovverk er det geografiske virkeområdet for forskriften utvidet til også å omfatte norsk økonomisk sone og kontinentalsokkelen. Lovens hjemmel til å utvide det geografiske virkeområdet er benyttet ut fra at EU-direktivene om konsekvensutredninger også omfatter planer og tiltak utenfor pbls geografiske virkeområde og for å sikre at eventuelle tiltak behandles i samsvar med EU retten på området. Det framgår av bestemmelsen at denne ikke gjelder for virksomhet som reguleres av annet lovverk der det er gitt egne bestemmelser om konsekvensutredninger. Det vil si at tiltak etter petroleumsloven og den foreslåtte loven om havbasert fornybar energi ikke vil omfattes av KU-forskriften etter plan- og bygningsloven.

I *siste ledd* er det foretatt en tekstlig endring. Mens det tidligere het at kostnadene ved utarbeidelse av forslag til program og konsekvensutredning bæres av forslagsstiller sies det nå at forslag til program og konsekvensutredning skal utarbeides av forslagsstiller. Endringen er ikke ment å innebære noen endring av realitetene, men synliggjør at det er produktene som er det viktige og ikke hvem som betaler for at utredningene blir utført. Det understrekes at forslagsstiller ikke kan kreve at andre, f. eks kommunen bidrar med annen informasjon enn det som foreligger. Men det er likevel ikke noe til hinder for at kommunen kan bidra med utredninger eller bekoster disse hvis kommunen ser seg tjent med dette.

§ 2 Planer og tiltak som alltid skal behandles etter forskriften

Paragraf 2 angir hvilke planer etter pbl og tiltak og planer etter annet lovverk som alltid skal behandles etter forskriften.

§ 2 bokstav a, b og c omhandler overordnede planer etter plan- og bygningsloven og tilsvarer bokstav a) og b) i dagens forskrift. Det foreslås at det skilles mellom kommuneplanens arealdel og kommunedelplaner. Dette fordi revisjon av kommuneplanens arealdel (bokstav b) alltid skal behandles i samsvar med forskriften, mens kommunedelplaner (bokstav c) kun skal behandles etter forskriften dersom den angir områder for utbyggingsformål. Det legges til grunn at for kommunedelplaner som omfattes av forskriften bokstav c skal det redegjøres for virkninger av planforslaget som helhet.

Mht hva som forstås med utbyggingsformål etter bokstav c og d legges følgende arealformål til grunn, jf. pbl § 11-7:

- Nr 1 Bebyggelse og anlegg. Med alle underformål.
- Nr 2. Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur. Med alle underformål.
- Nr 4. Forsvaret. Med alle underformål.
- Nr 5. Underformål: Spredt bolig-, fritidsbolig- og næringsformål
- Nr 6 Bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhørende strandsone. Med underformål farleder og akvakultur.

Under forståelsen av utbyggingsformål kommer også bygg, mindre anlegg og opplag som det gis tillatelse til innenfor 100 metersbeltet langs sjø etter pbl § 11-11 nr. 4.

§ 2 bokstav d. Områdereguleringer som innebærer utlegging av nye områder til utbyggingsformål.

Denne bestemmelsen innebærer en presisering i forhold til pbl § 12-2 tredje ledd i ny lov. Her sies det: *"For områderegulering som innebærer vesentlige endringer av vedtatt kommuneplan gjelder § 4-2 andre ledd."*

Det legges til grunn at det å legge ut nye områder til utbyggingsformål gjennom områderegulering alltid vil innebære en vesentlig endring av vedtatt kommuneplan. Utlegging av nye områder i kommuneplanens arealdel vil alltid medføre utredningsplikt, jf. dagens § 2 b og det vil da være riktig at en slik utredningsplikt også utløses ved at endringen av kommuneplanen skjer gjennom områderegulering. Bestemmelsen omfatter nye områder i forhold til gjeldende kommuneplanens arealdel, typisk etablering av nye nærings-, bolig- eller hytteområder i LNF områder. Det legges til grunn at endringer gjennom bruk av områdeplan for endringer innenfor regulert område ikke omfattes av § 2. Likeledes vil revideringer av områdeplaner med sikte på endringer innenfor regulert område, og mindre justeringer av regulert areal være å anse som en § 3 plan.

Det understrekes at § 2 bokstav d gjelder uavhengig av om type utbygging er listet opp i vedlegg I eller ikke.

§ 2 bokstav e. Områdereguleringer som legger til rette for senere detaljregulering av tiltak nevnt i vedlegg I. Ved at begrepene områderegulering og detaljregulering er innført i loven må det også gis en bestemmelse om at områdereguleringer omfattes.

§ 2 bokstav f. Bestemmelsen i første ledd samsvarer med dagens § 2 d). *§ 2 bokstav g.* I samsvar med dagens bokstav e. *§ 2 bokstav h.* Denne bestemmelsen tilsvarer dagens bokstav c).

§ 2 annet ledd. Unntak i forhold til § 2 f. I dagens forskrift er det et unntak for krav til behandling av reguleringsplaner vei og jernbanetiltak dersom tiltaket er utredet på tiltaksnivå i kommuneplanens arealdel eller kommuneplan. Dette unntaket foreslås nå utvidet til å gjelde generelt. Det presiseres at unntaket kun gjelder kun der det er gjennomført en tiltaksutredning på oversiktsplannivå. Det er således ikke nok at det er gjennomført en overordnet konsekvensutredning i tilknytning til revisjon av kommuneplanens arealdel.

Det følger av bestemmelsen at unntaket kun gjelder der reguleringsplanen er i samsvar med overordnet plan. At reguleringsplanen er i samsvar med overordnet plan betyr at reguleringsplanen i hovedtrekk er innenfor de rammene som er gitt i overordnet plan. Eksempel på slik endring er justering av standard på veger, endringer av kryssløsninger og justering av sporløsninger. Ved mindre avvik fra overordnet plan er det viktig at det i planbeskrivelsen gis en redegjørelse for endringer sett i forhold til tidligere vedtatt plan og at virkningene av endringene beskrives eksplisitt. Dersom det for f. eks et vegtiltak tas opp andre traseløsninger enn de som er utredet og vedtatt i oversiktsplan skal reguleringsplanen behandles etter forskriften. Unntaket gjelder også for detaljreguleringer der tiltaket er utredet etter forskriften i forbindelse med områderegulering. Forutsetningen nevnt over gjelder også her.

Etter dagens forskrift omfattes normalt ikke bebyggelsesplaner av forskriften. Unntaket er dersom det utarbeides en bebyggelsesplan for et for vedlegg I-tiltak og tiltaket ikke var konsekvensutredet i forbindelse med reguleringsplanen. I henhold til ny pbl skal krav til bebyggelsesplan hjemlet i tidligere pbl følges opp med detaljregulering etter ny lov. Departementet legger til grunn at slik detaljregulering av tiltak nevnt i vedlegg I alltid skal behandles etter KU-forskriften dersom reguleringsplan for tiltaket har vært behandlet etter KU-forskriften.

§ 2 tredje ledd. Her gjøres det klart hvem som er ansvarlig myndighet. Ingen endringer i forhold til dagens forskrift. Som i dag er det foreslått at rollen som ansvarlig myndighet kan endres, jf. § 18.

§ 2 fjerde ledd. Bestemmelsen er som i dag, og gjør det klart at for tiltak etter energiloven, vassdragsreguleringsloven, vannressursloven, petroleumsloven eller naturgassloven er ansvarlig myndighet etter disse lover ansvarlig myndighet også i de tilfeller det utarbeides reguleringsplan for tiltaket etter plan- og bygningsloven. Departementet legger til grunn at det ikke kan vedtas reguleringsplaner for tiltak som faller inn under § 2 bokstav g og som omfattes av de ovennevnte lover, før tiltaket er behandlet etter KU-forskriften.

§ 3 Planer og tiltak som skal vurderes etter forskriftens § 4

I § 3 listes opp hvilke planer og tiltak som alltid skal vurderes i forhold til forskriftens § 4 og som skal behandles etter forskriften dersom planen eller tiltaket kommer inn under kriteriene.

Dagens § 3 er foreslått endret slik at oppstillingen av tiltak som faller inn under bestemmelsen flyttes til vedlegg II. Dette er samme løsning som i forskriftene av 1990, 1996 og 1999. Forslag til endringer i tiltakstyper og eller kriterier omtales under vedlegg II.

Bokstav a og b. Disse er i realiteten lik dagens § 3 nr 1. Men for å klargjøre at det vil være ulike krav til detaljeringsnivå for planer uten konkrete tiltak (bokstav a)) og planer med konkrete tiltak (bokstav b)) er dagens bestemmelse foreslått delt opp. Både områderegulering som legger premisser for senere detaljregulering og detaljregulering omfattes dersom de inneholder tiltak/tiltakstyper nevnt i vedlegg II.

Det er i *§ 3 annet ledd* gitt et unntak tilsvarende unntaket knyttet til § 2 bokstav f. Det presiseres at mens det etter dagens forskrift kunne påberopes unntak dersom tiltaket var tilfredsstillende belyst og avklart i overordnet plan, foreslås det nå at dette kun gjelder når planen er behandlet etter KU-forskriften. Siste punktum annet ledd er ny og vil innebære at det ikke er krav til konsekvensutredning for tiltak nevnt i vedlegg II dersom detaljreguleringen er i samsvar med en områderegulering som har vært behandlet etter KU forskriften. Det forutsettes at behovet for og eventuelt omfang av utredninger/vurderinger som skal gjøres på detaljreguleringsnivå er og innarbeidet i bestemmelser etter pbl § 12-7, nr 7.

Bokstav c. "Områdereguleringer som innebærer andre vesentlige endringer av kommuneplan enn de angitt i § 2 d." Denne bestemmelsen er ny og er en presisering av pbl § 4-2 tredje ledd. Den betyr at andre vesentlige endringer av kommuneplan enn utlegging av nye områder til utbyggingsformål, som f. eks. endret utbyggingsvolum og endring fra et utbyggingsformål til et annet omfattes av bestemmelsene om konsekvensutredninger kun dersom endringen kan få vesentlig virkning for miljø- og samfunn, jf. kriteriene i forskriftens § 4.

Det understrekes at § 3 bokstav c gjelder uavhengig av om type utbygging listet opp i vedlegg II eller ikke.

Bokstav d: ”Detaljregulering som innebærer endring av kommuneplan eller områderegulering.” Denne er ny og følger av pbl § 12-3 tredje ledd hvor det heter: ”Private forslag må innholdsmessig følge opp hovedtrekk og rammer i kommuneplanens arealdel og foreliggende områdereguleringer. Ved vesentlige avvik gjelder kravene i § 4-2 andre ledd.”

Denne bestemmelsen skal forstås slik at det er virkningene av planen, dvs om den kan få vesentlige virkninger jf. forskriftens § 4, som avgjør om planen skal behandles etter bestemmelsene om konsekvensutredninger. Det legges til grunn at det er planen som helhet som skal vurderes i forhold til forskriftens § 4.

Det understrekes at § 3 bokstav d også gjelder uavhengig av om endringen omfatter type utbygging listet opp i vedlegg II eller ikke.

Bokstav e). Bestemmelsen er som dagens § 3 nr 2.

§ 4 Kriterier for vurdering av vesentlig virkninger for miljø og samfunn

Det er foreslått noen endringer i kriteriene i forskriftens § 4:

Bokstav b: Under bokstav b er det foretatt en endring i samsvar med betegnelsene som benyttes i den nye naturmangfoldloven. Hvilke som er prioriterte arter og utvalgte naturtyper bestemmes av kongen i statsråd. *Bokstav d:* Her er det foreslått et nytt grep i forhold til dagens forskrift. I dagens forskrift gis det en uttømmende opplisting av hvilke rikspolitiske retningslinjer som planen eller tiltaket skal vurderes i forhold til. Med ny vil det være andre betegnelser på tilsvarende retningslinjer: statlige planretningslinjer og statlige planbestemmelser.

I tillegg er det etablert et nytt institutt; regionale planbestemmelser som også vil være et relevant kriterium for vurdering av konflikt med miljø og samfunn.

Det vil være unødig tungt å måtte revidere forskriften etter hvert som det vedtas relevante statlige føringer for arealpolitikken. Departementet foreslår derfor at det på generelt grunnlag vises til instituttene og at det på tilsvarende måte som for de andre kriteriene i § 4 gjennom veileder klargjøres hvilke som er relevante i forhold til bestemmelsene om konsekvensutredninger.

Tidligere bokstav g er foreslått delt i to slik at *bokstav g* omhandler forurensing og at *bokstav h* omhandler risiko. I bokstav g er vesentlig økning av utslipp av klimagasser tatt inn. I bokstav h skred- situasjoner tatt inn.

Bokstav k: Kan få vesentlige negative konsekvenser for en annen stat er erstattet med vesentlige *miljø*virkninger i en annen stat. Dette i tråd med formuleringen i EU-retten og våre nabolands lovverk. Endringen av teksten har ingen praktisk betydning.

§ 5 Vurdering etter kriteriene i § 4 for planer og tiltak som omfattes av § 3

Med unntak av tredje ledd er ny § 5 identisk med siste tre ledd i dagens § 3.

Tredje ledd. Her foreslås det tatt inn en bestemmelse som sier at ansvarlig myndighet har plikt til å synliggjøre at de faktisk har foretatt en vurdering av om planer og tiltak etter § 3 faller inn under forskriftens § 4. Bestemmelsen sikrer transparens og gjør det mulig å etterspore om det faktisk har vært gjort en vurdering av om planen eller tiltaket kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn. En slik bestemmelse vil også være i tråd med intensjonen i EU-direktivene.

§ 6 Plan- eller utredningsprogram

Tilsvarende § 5 i dagens forskrift. Denne er noe endret i forhold til dagens bestemmelse. For tiltak etter annet lovverk er begrepet melding med forslag til utredningsprogram introdusert i tråd med endringene i ny lov, jf. kapittel 14. Andre endringer:

I fjerde ledd er det tatt inn en bestemmelse om at det bør framgå hvilke metoder som skal benyttes og i siste setning er det tatt inn en bestemmelse om at programmet skal utformes slik at det kan tas stilling til om plan- og utredningsarbeidet er gjennomført i samsvar med programmet. Hensikten er å gjøre programmene mer operasjonelle og konkrete og forpliktende.

I femte ledd er det tatt inn en bestemmelse om at det i forslag til planprogram for revisjon av kommuneplanens arealdel gjøres klart hva som skal gjøres av utredninger og dokumentasjon av enkeltområder og for planen som helhet.

Videre sies det at planmyndigheten skal klargjøre hvilken dokumentasjon som forventes å følge nye innspill til byggeområder. Kommunen er forslagsstiller og har dermed ansvaret for at virkningene av planforslaget er tilfredsstillende utredet. Det kan således ikke stilles krav om at private forslagsstillere, grunneiere o.l. skal utarbeide en egen konsekvensutredning av forslaget. Men det må kunne stilles krav til dokumentasjon som f. eks: beliggenhet, størrelse, avgrensning m.m. Type arealer som blir berørt (skog, jordbruk, friområde) og vurdering av konflikt. Adkomstløsninger, vurdering av trafikkmengde. Beliggenhet i forhold til skole, barnehage, kollektivtrafikk. Risiko- og sårbarhetsvurdering og egen vurdering ifht kommunens arealstrategier

Det vises til omtalen under vedlegg III om forholdet mellom § 6, § 9 og vedlegg III.

§ 7 Høring, behandling og fastsetting av program

Tilsvarende dagens § 6.

Tredje ledd: Her foreslås det tatt inn en bestemmelse som sier at ansvarlig myndighet skal, som ledd i arbeidet med å fastsette utredningsprogrammet, vurdere om det bør gjennomføres ett offentlig møte om saken. En tilsvarende bestemmelse lå inne i forskrift av 21. mai 1999. Ny pbl understreker betydningen av tiltak for å sikre medvirkning fra berørte myndigheter og spesielt fra berørte grupper. Et møte knyttet til fastsetting av utredningsprogram vil i mange saker være egnet til å informere om planarbeidet eller søknaden og få synspunkt på relevante problemstillinger. Innen flere sektorer, bl.a. for energitiltak, er fast praksis å arrangere slike møter. Møtet bør gjennomføres i forståelse mellom forslagsstiller og ansvarlig myndighet.

I *fjerde ledd* er det gjort en presisering i forhold til dagens forskrift. Berørte myndigheter er presisert til å bety berørte regionale og statlige myndigheter. Også Sametinget er berørt myndighet for saker under deres interesseområde. Dersom disse organer mener at planarbeidet vil kunne komme i konflikt med nasjonale eller viktige regionale hensyn skal dette framgå av høringsuttalelsen. Ansvarlig myndighet vil i slike tilfeller, jf. § 8, ha plikt til å forelegge programmet for Miljøverndepartementet før fastsetting. For at det ikke skal være usikkerhet bør det fremgå eksplisitt av høringsuttalelsen at programmet må forelegges Miljøverndepartementet.

Femte ledd: Her framgår det, som i dag, at ansvarlig myndighet fastsetter programmet for plan- eller utredningsarbeidet. Det følger av pbl §§ 11-14 at det er kommunestyret som fastsetter planprogrammet for revisjon av kommunens arealdel. Myndigheten kan delegeres etter kommunelovens bestemmelser om delegasjon. Tilsvarende gjelder for reguleringsplaner, jf. pbl § 12-9.

Det har vært stilt spørsmål til om ansvarlig myndighet har plikt til å fastsette et plan- eller utredningsprogram. Kommunen kan, etter pbl § 12-11, bestemme ikke å fremme private planforslag for offentlig ettersyn. Departementet legger til grunn at kommunen som ansvarlig myndighet også kan la være å fastsette et planprogram dersom der tiltaket etter vurdering i forhold til eget myndighetsområde ikke ønskes videreført. Kommunen må gjøre private forslagsstillere oppmerksom på denne problemstillingen ved oppstart av reguleringsarbeidet, jf. pbl § 12-8. Det legges til grunn at dette ikke gjelder for planforberedelse av statlige eller regionale myndigheter, jf. pbl § 3-7.

Det legges til grunn at også ansvarlig myndighet etter annet lovverk kan unnlate å fastsette utredningsprogram dersom ikke anses som realiserbart eller kommer i konflikt med nasjonale føringer.

§ 8 Forelegging av program

Tilsvaret dagens § 7. Ingen endringer i. Det vises til kommentaren til § 7 fjerde ledd når det gjelder begrepet berørte myndigheter.

§ 9 Innhold og utforming av planforslag eller søknad med konsekvensutredning

Tidligere § 8. Det foreslås noen endringer i bestemmelsene om innhold og utforming av planforslag eller søknad med konsekvensutredning. Det gis også noen presiseringer til praktiseringen av bestemmelsene.

I første ledd er det i de to siste setningene foretatt en klargjøring i forhold til dagens bestemmelse. Det sies nå at: "Konsekvensutredningen skal ta utgangspunkt i foreliggende kunnskap og nødvendig oppdatering av denne. *Der hvor slik kunnskap ikke foreligger om beslutningsrelevante forhold skal det innhentes ny kunnskap.*"

I annet ledd presiseres det at planforslag eller søknad med konsekvensutredning normalt skal utgjøre et samlet dokument. Dette er som i dagens forskrift. Det har vært ulik praksis på hvordan dokumentene har blitt organisert på, særlig ved revisjon av kommuneplanens arealdel. Departementet vil derfor understreke at i de tilfeller kommunen velger å la konsekvensutredningen være et vedlegg til planforslaget må dette følge planforslaget som et trykt vedlegg, når planen sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn. Velger man en slik løsning må det i tillegg gis et dekkende sammendrag av konsekvensutredningen som et eget kapittel i planbeskrivelsen. Det samme gjelder for tiltak etter annet lovverk.

Tredje og fjerde ledd omhandler revisjon av kommuneplanens arealdel. Som etter dagens forskrift er det de delene av planen som fastsetter rammer for fremtidig utbygging og som innebærer endringer i forhold til gjeldende plan som skal utredes. Mht hva som regnes som utbyggingsformål i kommuneplanens arealdel gjelder de samme arealkategoriene med presiseringer som er angitt under pkt. 1.3.1. Det legges til grunn at det er virkninger for miljø og samfunn av endringer i arealformål eller endringer i bestemmelser som skal vurderes og beskrives. Det presiseres i fjerde ledd at konsekvensutredningen både skal beskrive virkninger for miljø og samfunn av enkeltområder og av de samlede endringene.

§§ 10, 11, 12.

Tilsvaret dagens §§ 9, 10 og 11. Ingen endringer.
Videreføring av dagens § 9. Ingen endringer.

§ 13 Offentliggjøring av vedtak

Videreføring av dagens § 12. Tatt inn henvisning til relevante bestemmelser i ny pbl.

§ 14 Særskilte regler om planprogram

Denne er ny i forhold til dagens forskrift.

Første ledd: Her presiseres, i tråd med merknadene til pbl § 4-1 første ledd, at det ikke er nødvendig med et eget planprogram i de tilfellene det har vært laget et planprogram for den konkrete planleggingsoppgaven i forbindelse med regional eller kommunal planstrategi, jf. §§ 7-1 og 10-1.

Annet ledd: Her presiseres, i tråd med merknadene til pbl § 4-1 annet ledd, at planprogram kan benyttes til å avklare og fastsette overordnede rammebetingelser for arbeidet med *senere* reguleringsplaner for et område. Videre gjøres det klart at planprogram også kan benyttes for å legge premisser for flere pågående reguleringsplanprosesser innenfor et større område.

Tredje ledd: Her sies det at planprogram, eventuelt planprogram og konsekvensutredning, også kan benyttes til å ta stilling til hvilke alternative lokaliteter man velger å videreføre som en konkret planprosess etter plan- og bygningsloven. Bruk av planprogram eller planprogram og konsekvensutredning til å utrede og avklare alternativer konsekvenser vil særlig være aktuelt ved planlegging av store utbyggingstiltak hvor spørsmålet om lokalisering er uavklart og hvor lokalisering i flere kommuner er aktuelt. Det vises i denne sammenheng til merknadene til pbl § 3-7 hvor en slik bruk av planprogram omtales knyttet opp mot bestemmelsen om overføring av planforberedelse til statlig eller regional myndighet. Det legges til grunn at departementet, som etter dagens forskrift, kan avgjøre at en annen myndighet enn den som følger av forskriftens § 2 eller 3 overtar rollen som ansvarlig myndighet etter bestemmelsene om konsekvensutredninger.

§ 15 Endring av plan etter varsel om planoppstart

Ny bestemmelse.

I første ledd gjøres det klart at det er egenskapene ved planforslaget når det legges ut til offentlig ettersyn som er avgjørende for om planen faller inn under forskriften eller ikke. Hvis det skjer endring fra tidspunkt mellom varsel om planoppstart og utleggelse av planforslag til offentlig ettersyn og endringen medfører at tiltaket omfattes av forskriften skal planen behandles etter bestemmelsene i kapittel III. Det betyr da at det må utarbeides et forslag til planprogram og at dette høres, jf. §§ 6 og 7.

Annet ledd: Her avgrenses prinsippet ovenfor til ikke å gjelde i forhold til vurdering av planer etter § 3 i forhold til forskriftens § 4. Dersom det i fra varsel av planoppstart fram til utleggelse av planforslaget til offentlig ettersyn fremkommer nye opplysninger eller skjer endringer i faktiske forhold som medfører at reguleringsplaner etter § 3 likevel

omfattes av kriteriene i § 4, så vil det ikke være plikt til å utarbeide og høre et planprogram. Men det vil være plikt til å gi en redegjørelse for planens virkninger i forhold til de relevante kriteriene i forskriftens § 4 ved utleggelse av planen til offentlig ettersyn.

§§ 16 og 17

Tilsvarende dagens § 13 og 14. Ingen endringer.

§ 18 Avklaring av endring av rollen som ansvarlig myndighet

Videreføring av dagens § 15. Det er foreslått en endring i *annet ledd siste punktum*. Her er "departement" foreslått endret til "myndighet". I forbindelse med vegsaker vil normalt være vegdirektoratet som tar opp spørsmålet om endret myndighet overfor departementet.

§ 19 KU ved grenseoverskridende virkninger

Videreføring av dagens § 16. Flere presiseringer/endringer av redaksjonell karakter.

§ 20 Ikrafttreden

Tidspunktet for ikrafttreden er satt til tidspunkt for ikrafttreden av ny plandel av pbl.

§ 21 Overgangsbestemmelser

Samme prinsipp som tidligere.

"Ved videre behandling", jf. annet ledd, betyr fra neste prosessstrinn. Det vil f. eks innebære at for saker der plan- eller utredningsprogram ble fastsatt før ikraftsetting av ny forskrift legges det fastsatte program til grunn for arbeidet med planforslag eller konsekvensutredningen. Ble programmet lagt ut til offentlig ettersyn under tidligere forskrift, skal nye bestemmelser om dokumentasjon legges til grunn for fastsetting av plan- eller utredningsprogrammet dersom planprogrammet fastsettes etter tidspunkt for ikraftsetting.

Vedlegg I Planer og tiltak som alltid skal konsekvensutredes

Vedlegg I inneholder en liste over tiltak som alltid skal behandles i samsvar med bestemmelsene om konsekvensutredninger. De fleste av tiltakene med tilhørende definisjoner og kriterier følger av Annex I listen i EUs prosjektdirektiv om konsekvensutredninger. Vedlegg I inneholder også enkelte nasjonalt bestemte tiltakstyper.

Endringer i vedlegg I:

Nr 2. Områderegulering av hytte- og boligfelt som ikke er i samsvar med overordnet plan.

Utredningsplikt for områderegulering av hytte- og boligfelt som ikke er i samsvar med kommuneplanens arealdel, følger av forskriftens § 2 bokstav d, jf. pbl 12-2 tredje ledd, på selvstendig grunnlag. Vi foreslår likevel at denne tiltakstypen føres opp i vedlegg I ettersom dette trolig vil være den vanligste tiltakstypen som omfattes av § 2 d.

Nr 14. Omlasting av olje og gass fra skip til skip av et visst omfang eller frekvens.

Det har hersket uklarhet om omlasting av olje- og gass omfattes av dagens KU-forskrift. I et par tidligere saker er det lagt til grunn at tiltakstypen omfattes av forskriften § 2d, jfr. vedlegg I punkt 26 i dagens forskrift. Det har vært økende aktivitet på dette området og departementet ser det som ønskelig å gjøre det klart at virksomheten faller inn under regelverket. Bestemmelsen gjelder etablering av lokaliteter for omlasting av olje og gass og der omlastingen er av et visst volum og frekvens. Departementet tar sikte på å gi kriterier som gjør det klart hvilken type virksomhet som faller inn under bestemmelsen.

Nr 18. Varmekraftverk og andre forbrenningsinstallasjoner, også mobile og midlertidige gasskraftverk, med en energiproduksjon på minst 150MW.

EUs prosjektdirektiv gjør ikke noe skille som innebærer at midlertidige eller mobile anlegg kan unntas. Det foreslås derfor presisert at mobile og midlertidige gasskraftverk også inngår i bestemmelsen om anlegg for produksjon av energi.

Mindre mobile og midlertidige gasskraftverk med en effekt på mer enn 25MW omfattes av vedlegg II (nr 18).

Nr 23. Anlegg for deponering av CO₂

Både anlegg for fangst og deponering av CO₂, vil omfattes av utredningsplikt etter dagens forskrift dersom fangst og deponeringsanlegget planlegges som en integrert del av et kraftverk.

Det foreslås at deponering av CO₂ tas inn som et eget tiltak på vedlegg I listen. Det vises til at det også pågår et arbeid med oppfølging av EU-direktivet om lagring av CO₂ kan gjennomføres i norsk rett og departementet vil på bakgrunn av dette arbeidet ta

stilling til om det skal utarbeides egne forskriftsbestemmelser om KU-plikt for fangsanlegg og lagringslokaliteter.

Nr 37 Utvidelser og endringer

Endring av bestemmelse i vedlegg I pkt 25.

Endring av nåværende bestemmelse. Innebærer at det tidligere unntaket fra regelen om utvidelse og endring av tiltak under vedlegg I nr 1: industri-, -, lager -, og kontorbygg samt offentlige bygg og bygg til allmennyttige formål ...” er foreslått sløyfet. Etter dagens bestemmelse i nr 21 vil en utvidelse av denne tiltakstypen falle utenfor § 2 uansett utvidelsens omfang. Forslaget innebærer at en utvidelse av bruksarealet på mer enn 15.000 skal behandles som ett vedlegg I tiltak.

Det presiseres også i bestemmelsen at utvidelser eller endringer av tiltak som det ikke er satt størrelseskriterier for skal denne behandles som et § 3 tiltak og vurderes opp mot kriteriene i forskriftens § 4.

Visse presiseringer:

Nr 24. ”Disponering” er endret til ”deponering”.

Nr 27. Det foreslås at begrepet ubrutt i dagens forskrift tas ut slik at veier, som ellers faller inn under bestemmelsen, ikke faller utenfor selv om de stykkes opp i flere reguleringsplaner.

Nr 32 og 33. Det er foreslått visse redigeringsmessige endringer i forhold til punkt nr 26 og 27 i dagens forskrift.

Vedlegg II Planer og tiltak som skal vurderes etter § 4

Vedlegg II er en liste over tiltak som skal vurderes nærmere i forhold til forskriftens § 4 og behandles etter bestemmelsene om konsekvensutredninger dersom § 4 kriteriene utløses. Listen inneholder tiltak nevnt i Annex II i EUs prosjektdirektiv. Det kan settes oppfangningskriterier for tiltakene, men disse må ikke settes slik at tiltak som kan få vesentlige virkninger ikke vurderes opp mot kriteriene i forskriftens § 4. Vedlegg II inneholder også enkelte nasjonalt bestemte tiltakstyper.

Foreslåtte endringer i vedlegg II-listen:

Nr 2 Detaljregulering av hytte og boligområder, der planen avviker fra kommuneplan eller områderegulering. Det følger av forslaget § 3 d, jf. pbl § 12-3, at avvik mellom detaljregulering og kommuneplan/områderegulering omfattes av forskriften. Bestemmelsen vil bl. a. kunne få betydning for hytte- og boligområder og dette foreslås presisert ved at tiltakstypen tas inn i vedlegg II-listen.

Nr 19 Vindkraftverk med en installert effekt på mer enn 5 MW.

Denne er ny. Grensen for vindkraftverk på vedlegg I er installert effekt på mer enn 10 MW. Mindre anlegg omfattes i dag ikke av forskriften. I praksis betyr dette at det kan settes opp f. eks. fem møller på 2 MW uten at anlegget omfattes av forskriften. Et vindkraftverk av et slikt omfang vil kunne få vesentlig virkninger for miljø og samfunn. Det foreslås derfor at slike anlegg skal omfattes av forskriften. Det vises også til at vindkraftverk omfattes av Annex II i EUs prosjektdirektiv.

Nr 21 Det foreslås at tiltak for permanent senkning av innsjøer tas med i opplistingen av ulike "vannforvaltningsprosjekter".

Nr 26. Landingsplasser for helikopter og fly inngår i dagens forskrift, jf. § 3 nr 1 bokstav b. Utvidelser og endret bruk av eksisterende flyplasser kan tolkes til å komme inn under dagens § nr 3. Det foreslås at dette sies eksplisitt under nr 26.

Nr 29. Forslag til ny tiltakstype: Landgjenvinning fra havet. Omfattes av Annex II til EUs prosjektdirektiv. Lå også inne i tidligere forskrift.

Nr 39. Avskoging med sikte på omlegging til annen arealbruk av et område på mer enn 200 dekar. Omfattes av Annex II til EUs prosjektdirektiv. Lå også inne i tidligere forskrift.

Vedlegg III Rammer for krav til innhold i konsekvensutredningen

Kolonne A og B i tidligere vedlegg II er slått sammen. Teksten forutsettes å fange opp elementene i Annex III i EUs prosjektdirektiv og Annex I i EUs plandirektiv. I tillegg er elementene eller innholdskravene i vedlegget organisert på en annen måte enn tidligere. Vedlegget er delt i bokstav a) Redegjørelse for planen eller tiltaket og bokstav b) Konsekvensutredningen. De forhold som er listet opp under bokstav a vil normalt i planbeskrivelsen. Tilsvarende vil mange av disse forholdene normalt bli beskrevet i søknaden etter særlov. De temaene og elementene som listes opp under bokstav b) utgjør konsekvensutredningen.

Prinsippet er at det i planforslag eller søknad med konsekvensutredning skal redegjøres for de relevante elementene som er listet opp i vedlegget. Det er på bakgrunn av høringen av forslag til plan- eller utredningsprogram at ansvarlig myndighet skal ta stilling til hvilke av forholdene nevnt i vedlegg III som er relevante i den konkrete saken. Hvilke forhold som skal utredes og beskrives i konsekvensutredningen fastsettes i plan- eller utredningsprogrammet.

Et fastsatt program for konsekvensutredningen vil ikke avskjære utredningsplikten etter direktivet. Dersom det underveis i utredningsarbeidet avdekkes forhold man ikke tok høyde for i programmet, f. eks viktige naturtyper eller arter, så må disse forholdene også vurderes og beskrives i konsekvensutredningen. Tilsvarende vil det, dersom det dukker opp forhold av betydning ved høringen av planforslag eller søknad med konsekvensutredning, vil disse forholdene måtte belyses gjennom en tilleggsutredning etter forskriftens § 11. Det understrekes at dette må gjelde forhold som anses som beslutningsrelevante.

Noen nye utredningstema er foreslått tatt inn:

- transportbehov, energiforbruk og energiløsninger
- jordressurser,
- risiki ved havstigning
- barn- og unges oppvekstvilkår,

Alle disse temaene inngår som oftest i konsekvensutredninger der det er relevant. Men de har til nå ikke vært listet opp i vedlegget. De foreslås derfor tatt inn.

3. ØKONOMISKE, ADMINISTRATIVE OG MILJØMESSIGE KONSEKVENSER

Konsekvensene av de foreslåtte endringene i forskriften kan vurderes med utgangspunkt i endringer av forskriftens geografiske og saklige virkeområde, herunder endringer i kriterier for vesentlige virkninger (forskriftens § 4), i form av endrede krav til prosess, og endrede krav til omfang eller nivå på utredningene.

Endringer av virkeområdet

Forskriftens geografiske virkeområde foreslås utvidet til å gjelde norsk økonomisk sone og kontinentalsokkelen hva angår planer og programmer etter annet lovverk. Denne endringen har liten praktisk betydning ettersom petroleumsloven har egne regler om konsekvensutredninger. Det samme gjelder forslag til ny lov om fornybar offshore energi. En slik utvidelse av virkeområdet er nødvendig ut fra EU-direktivet dersom det skulle komme andre mulige tiltak med vesentlige virkninger for miljø i havområder utenfor grunnlinjen.

Den viktigste utvidelsen av det saklige virkeområdet, sett i forhold til dagens forskrift, er:

- § 2 bokstav d og vedlegg I nr. 2
- § 3 bokstav c og d og vedlegg II nr. 2
- Vedlegg I nr. 37 (utvidelser og endringer av bygg og anlegg),
- Vedlegg II nr. 19 (vindkraftanlegg større enn 5 MW)

De første to strekpunktene følger av endringer som allerede er vedtatt gjennom ny planlov. Det antas at fra 10 til 15 områdereguleringer pr. år vil komme inn under § 2 bokstav d, og da hovedsakelig regulering av hytte og boligfelt (vedlegg I nr. 2). En positiv effekt av bestemmelsen kan være at kommunene i større grad vurderer slike områder ved revisjon av kommuneplanens arealdel. De foreslåtte endringene av kriteriene i forskriftens § 4 bokstav g (vesentlig økning av utslipp av klimagasser) og bokstav h (skred) antas å kunne fange opp fra to til tre saker pr. år på selvstendig grunnlag. Et viktig siktepunkt med kriteriene er at man i utgangspunktet unngår virksomhet eller en lokalisering som utløser kriteriene.

Det er vanskelig å anslå hvor mange saker som vil kunne falle inn under § 3 bokstav c og d og vedlegg II nr. 2. Et tjuetalls saker pr. år som må vurderes opp mot kriteriene i § 4 er et mulig anslag. Av disse vil det trolig kun være fra 4 til 6 pr. år som også faller inn under forskriftens § 4 og følgelig skal behandles etter saksbehandlingsreglene i forskriften.

Den foreslåtte endringen i vedlegg I nr 37 vil trolig medføre at fra 5 til 10 reguleringsplaner pr. år må behandles i samsvar med bestemmelsene om konsekvensutredninger.

Forslaget om å føre opp vindkraftanlegg på mer enn 5 MW på vedlegg II-listen innebærer at anslagsvis fra 5 til 8 saker pr. år vil måtte vurderes i forhold til forskriftens § 4. Dette vil føre til noe merarbeid for utbygger og for Norges vassdrags- og energidirektorat. Det antas at fra to til fire av disse vil kunne falle inn under kriteriene i forskriftens § 4.

Endrede krav til prosess

Den foreslåtte endringen i § 5 tredje ledd innebærer at ansvarlig myndighet (planmyndigheten eller ansvarlig sektormyndighet) må skrive inn en setning i varsel om oppstart av planarbeidet der det sies at planen eller søknaden ikke omfattes av kriteriene i forskriftens § 4. Dette er vurderinger som uansett gjøres og vil ikke føre til nevneverdig merarbeid.

Kravet etter § 7 tredje ledd innebærer en plikt for ansvarlig myndighet til å *vurdere* om det skal gjennomføres et møte i tilknytning til fastsettelse av plan- eller utredningsprogrammet. I de saker man kommer til at et slikt møte skal gjennomføres vil planleggingen og gjennomføringen av møtet medføre et visst merarbeid for utbygger og for ansvarlig myndighet. Innen flere sektorer, bl. a for energiltak er det allerede i dag etablert praksis å avholde slike møter. Et slikt møte vil på den andre siden kunne gi en bedre forankring av saken.

De nye reglene om bruk av planprogram i forskriftens § 14 vil tilrettelegge for en mer fleksibel og effektiv saksbehandling for kommunene.

Den foreslåtte bestemmelsen i § 15 første ledd innebærer en klargjøring av hvordan regelverket er å forstå. Annet ledd innebærer at man slipper å starte opp planprosessen på nytt med utarbeidelse og høring av planprogram.

Endrede krav til omfang eller nivå på utredningene

Endringene i §§ 6 og 9 og vedlegg III er i hovedsak ment å klargjøre forhold både ved utforming av dokumentene (forslag til plan- eller utredningsprogram og planforslag/søknad med konsekvensutredning). Endringen i § 9 første ledd siste setning: *"Der hvor slik kunnskap ikke foreligger om beslutningsrelevante forhold skal det innhentes ny kunnskap."* innebærer en klargjøring av forpliktelser som er ment å ligge også i dagens forskrift, men som ikke er tydelig nok formulert. Forslagene innebærer ingen endringer av betydning i forhold til god praksis.

Oppsummering og vurdering

Anslagsvis 20 til 40 nye saker pr. år vil omfattes av krav til konsekvensutredning. Ca 15 til 20 av disse vil være planer eller tiltak etter § 2, mens 7 til 14 vil være § 3 saker som kommer inn under kriteriene i forskriften § 4. I tillegg vil det være anslagsvis 18 § 3 saker som kun vurderes i forhold til § 4.

Her omtales først de sakene som faller inn under krav om konsekvensutredning. Merarbeidet med § 4 vurderingen omtales til slutt.

De nye sakene som vil bli omfattet av krav til konsekvensutredning vil i hovedsak være reguleringsplaner etter plan- og bygningsloven. Det understrekes at disse endringene følger av ny planlov. I tillegg kommer forslaget om å ta inn vindkraftanlegg på vedlegg II-listen.

Det er tidligere gjort noen vurderinger av kostnadene ved behandlingen etter regelverket om konsekvensutredninger. Riksrevisjonen; Undersøkelse av miljømessige konsekvensutredninger (Dokument 3:6 (1997-1998)), fant når de undersøkte dette at det var stort spenn fra sak til sak, men anslo de gjennomsnittlige kostnadene knyttet til KU-behandlingen til å utgjøre 0,6 % av de totale investeringskostnadene. Undersøkelsen ble gjort før arbeidet med konsekvensutredninger ble integrert i planleggingen etter plan- og bygningsloven og det antas at merkostnadene knyttet til KU-behandlingen av plansaker er vesentlig lavere under dagens regime.

Den eneste undersøkelsen med en viss relevans til spørsmålet om økonomiske og administrative konsekvenser av de foreslåtte endringene ble gjennomført av Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR) knyttet til forskriften om konsekvensutredninger av 1. april 2005. Undersøkelsen viste at et flertall av kommunene som mener endringene innebærer en betydelig styrking av oversiktsplanleggingen. Dette gjelder ikke minst på grunn av det nye kravet om planprogram og bedre integrering av plan- og KU-arbeidet. Et klart flertall av kommunene mente at planprogram er et godt virkemiddel for å etablere premisser for

den videre planleggingen og for å avgrense planarbeidet. Planprogrammet gir også, i følge kommunene større muligheter for medvirkning og konfliktavklaring tidlig i planprosessen, og gir et godt grunnlag for å ta stilling til hva som må utredes. Det er i det hele tatt lite motforestillinger mot dette grepet.

Et flertall av de som deltok i undersøkelsen mente at den nye forskriften representerer en klar forbedring av den kommunale oversiktsplanleggingen. Sju av ti så det slik at utredningene i tilknytning til kommuneplanen vil bli mer målrettede enn tidligere og et klart flertall mente at planproduktene ville bli bedre. Kommunene var likevel opptatt av at fokuset på utredningsarbeid ville øke sterkt med den nye forskriften.

Omkostningene ved krav om planprogram og KU for oversiktsplaner var i følge kommunene at planprosessene vil ta lenger tid og at kostnadene vil øke. Flertallet mente likevel at kommunene ikke vil utsette oppstart av kommuneplanrevisjonen eller la være å utarbeide nødvendige kommunedelplaner. Undersøkelsen ble foretatt før kommunene hadde kunnet gjennomføre en full planrevisjon etter nytt regelverk, og det er ikke kartlagt om regelverket faktisk medfører lengre planprosesser.

§ 4 vurderingen

Totalt anslås det at 25 til 28 nye saker vil komme inn under forskriftens § 3. Disse skal vurderes i forhold til forskriftens § 4 for å avklare om det skal gjennomføres konsekvensutredning. For miljø og samfunn vil det være positivt at forslagsstiller og ansvarlig myndighet må forholde seg til kriteriene i forskriftens § 4 og eventuelt søke å finne løsninger/lokaliteter som gjør at man ikke kommer i konflikt med disse kriteriene.

Det merarbeid det vil være for forslagsstiller å forholde seg til kriteriene i § 4 anses å være marginalt. Kunnskap om lokalitet og gjeldende regulering vil man uansett måtte innhente i en søknadsprosess. Endringen vil være at dette arbeidet nå må tas i en tidligere fase av planleggingen. Noe som også vil være rasjonelt for utbygger. Heller ikke for ansvarlig myndighet bør utsjekkingen av planen eller tiltaket mot kriteriene i § 4 innebære noe merarbeid av betydning. Unntaket vil være når en annen myndighet enn planmyndigheten er ansvarlig myndighet. Her vil det påløpe noe merarbeid å skaffe tilveie den informasjon som er nødvendig for å kunne vurdere tiltaket opp mot § 4 kriteriene. Det bør kunne etableres rutiner som sikrer at utbygger selv gjør en forhåndsvurdering av om det planlagte tiltaket vil kunne komme i konflikt med noen av kriteriene i § 4.